

รายงานการตรวจสอบการดำเนินงาน
โครงการการบริหารจัดการขยะมูลฝอย
ของ เทศบาลนครอุบลราชธานี
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

โครงการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลนครอุบลราชธานี งบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 75.24 ล้านบาท สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตระหนักถึงความสำคัญของโครงการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลนครอุบลราชธานี เนื่องจากโครงการดังกล่าวใช้วงเงินงบประมาณค่อนข้างสูง และเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล อีกทั้งเป็นโครงการที่ต้องดำเนินการอย่างรอบคอบเพราะอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวม ซึ่งการดำเนินโครงการดังกล่าวยังมีปัญหาอุปสรรคที่ไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการได้ จึงมีความจำเป็นต้องตรวจสอบการดำเนินงานโครงการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลนครอุบลราชธานี เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรคหรือข้อจำกัดในการดำเนินงานตามโครงการ รวมทั้งข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อให้การดำเนินงานโครงการมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดความคุ้มค่าของการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดิน

จากการตรวจสอบการดำเนินงานโครงการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยเทศบาลนครอุบลราชธานี พบว่า มีประเด็นข้อตรวจพบ จำนวน 1 ประเด็น ดังนี้

ข้อตรวจพบที่ 1 การก่อสร้างบ่อกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลนครอุบลราชธานี ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้และสิ่งก่อสร้างชำรุดสูญหาย

การดำเนินโครงการก่อสร้างระบบกำจัดขยะ ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักเพื่อการกำจัดขยะมูลฝอยเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล และเพื่อกำจัดขยะให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นไปตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0413/ว 984 ลงวันที่ 14 กรกฎาคม 2531 เรื่อง การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องในการออกแบบวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยแบบฝังกลบ ได้แก่ การเลือกพื้นที่ ต้องไม่เป็นพื้นที่น้ำท่วมไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนแก่แหล่งน้ำทั้งน้ำใต้ดินและผิวดิน ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ เช่น ปริมาณน้ำฝน สูงสุดต่ำสุด และค่าเฉลี่ย และเป็นที่ยอมรับของชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วม รวมทั้งควบคุมและตรวจสอบพัสดุประจำปีของเทศบาลนครอุบลราชธานี ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2535 ที่กำหนดไว้

ผลการตรวจสอบ

โครงการก่อสร้างระบบกำจัดขยะของเทศบาลนครอุบลราชธานี ดำเนินการก่อสร้างในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติบ้านดอนเม้า ตำบลแจระแม อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 300 ไร่ ได้รับจัดสรรงบประมาณผูกพันจากกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ปีงบประมาณ 2539-2540 จำนวนเงินทั้งสิ้น 75,240,000.00 บาท เริ่มก่อสร้างตั้งแต่ 21 สิงหาคม 2539 และก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อปี 2542

จากการตรวจสอบสังเกตการณ์งานก่อสร้าง และตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง มีผลการตรวจสอบ 2 ประเด็น ดังนี้

1. สิ่งก่อสร้างของโครงการไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ปัจจุบันสิ่งก่อสร้างส่วนใหญ่ชำรุดและสูญหายจนไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ และไม่สามารถปรับปรุงแก้ไขให้ใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือหากปรับปรุงจะต้องใช้งบประมาณจำนวนมากเพื่อดำเนินการ ได้แก่ บ่อกำจัดขยะมูลฝอย บ่อบำบัดน้ำเสีย ท่อระบายแก๊ส ระบบคลองระบายน้ำรอบบ่อฝังกลบขยะ อาคารป้อมยาม อาคารสำนักงาน อาคารโรงซ่อมบำรุง อาคารโรงจอดรถเครื่องจักรกล ระบบไฟฟ้า ระบบระบายน้ำ ระบบประปา และสิ่งก่อสร้างส่วนประกอบอื่นๆ

2. ไม่ควบคุมและตรวจสอบทรัพย์สินของโครงการ จากการตรวจสอบเอกสาร พบว่ามีการตรวจสอบความชำรุดเสียหายของทรัพย์สินของโครงการฯ ครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2549 หลังจากนั้นไม่มีรายงานตรวจสอบทรัพย์สินของโครงการ ไม่เคยแต่งตั้งคณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริง และไม่มีการสั่งการจากหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่ชำรุดเสียหายและสูญหายของโครงการแต่อย่างใด

ผลกระทบ

1. ทำให้รัฐสูญเสียงบประมาณเนื่องจากไม่ได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งก่อสร้าง จำนวนเงินทั้งสิ้น 75,240,000.00 บาท ประกอบด้วยงบประมาณค่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาออกแบบ จำนวนเงิน 2,980,000.00 บาท และงบประมาณค่าก่อสร้างบ่อกำจัดขยะมูลฝอย จำนวนเงิน 72,260,000.00 บาท

2. เทศบาลนครอุบลราชธานี ต้องเสียงบประมาณเพิ่มขึ้นจากการที่ต้องนำขยะมูลฝอยไปกำจัดที่บ่อกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองวารินชำราบ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีค่าใช้จ่ายประมาณ 9.6 ล้านบาทต่อปี

3. ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีความพร้อมในด้านสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยสูญเสียโอกาสในการใช้งบประมาณจากภาครัฐเพื่อแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

4. การก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลนครอุบลราชธานีไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการได้เนื่องจากไม่สามารถนำขยะมูลฝอยไปกำจัดตามหลักระบบสุขาภิบาลและไม่ได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกระทรวงมหาดไทยที่ต้องการให้เทศบาลทุกแห่งมีการดำเนินงานด้านการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลโดยถูกสุขลักษณะได้

สาเหตุ

1. ไม่สามารถใช้ประโยชน์ และไม่สามารถปรับปรุงแก้ไขให้ใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือหากปรับปรุงแก้ไขจะต้องใช้งบประมาณจำนวนมากเพื่อดำเนินการ เนื่องจาก การคัดเลือกพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก เพื่อก่อสร้างระบบกำจัดขยะของเทศบาลฯ การดำเนินโครงการไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงมหาดไทย มีผลสืบเนื่องมาจากผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0413/ว 984 ลงวันที่ 14 กรกฎาคม 2531 เรื่อง การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่นำข้อมูลน้ำท่วมในพื้นที่ก่อนปีที่จะมีก่อสร้าง และไม่นำผลการตรวจสอบสภาพป่าที่ส่วนราชการหรือองค์การของรัฐขอใช้พื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามมาตรา 13 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507

ร่วมกันระหว่างกรมป่าไม้กับเทศบาลฯ มาใช้ประกอบการพิจารณาดำเนินโครงการ รวมทั้ง เทศบาลฯ กำหนดจัดระเบียบโดยไม่ควบคุมผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม ตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงมหาดไทยฯ ที่กำหนดให้การดำเนินโครงการฯ ต้องไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนแก่แหล่งน้ำทั้งใต้ดินและผิวดิน และไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสภาพแวดล้อม

2. ไม่ควบคุมและตรวจสอบพัสดุของโครงการ จนทำให้ทรัพย์สินชำรุดและสูญหาย มีสาเหตุมาจากผู้บริหารเทศบาลฯ และผู้ที่เกี่ยวข้องละเว้นไม่ดำเนินการควบคุมและตรวจสอบพัสดุของโครงการฯ จนทำให้ทรัพย์สินชำรุด และสูญหาย ตั้งแต่ปี 2549 (บันทึกการตรวจสอบความเสียหายของทรัพย์สินครั้งล่าสุดของเทศบาลฯ คือ บันทึกเทศบาลฯ ที่ อบ 52006/2623 ลงวันที่ 21 ธันวาคม 2549) หลังจากปี 2549 ไม่พบว่ามีเอกสารการดำเนินการควบคุมและตรวจสอบทรัพย์สินของโครงการฯ จนกระทั่งสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่า มีทรัพย์สินของโครงการชำรุดและสูญหายเมื่อวันที่ 14 มกราคม 2559 และได้แจ้งนางสาวสมปรารถนา วิกรัยเจติเจริญ นายกเทศมนตรีนครอุบลราชธานีเพื่อดำเนินการแก้ไขต่อมาในวันที่ 24 เมษายน 2559 ผู้ตรวจสอบได้เข้าไปสังเกตการณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลความเสียหายของทรัพย์สินแล้วแจ้งให้ผู้รับผิดชอบทราบว่ามีอาการลักลอบขุดแผ้วถางร่องพื้นที่กันซึมบ่อฝังกลบขยะพร้อมทั้งให้ลงลายมือชื่อในแบบสังเกตการณ์ แต่เทศบาลฯ ไม่ดำเนินการกำหนดมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวแต่อย่างใด และชี้แจงให้สำนักตรวจสอบพิเศษภาค 5 เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2559 ทราบเพียงว่าขาดงบประมาณและบุคลากรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานประจำจึงไม่มีการดูแลอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งในวันที่ 29 สิงหาคม 2559 ผู้ตรวจสอบพร้อมด้วยนายสัญญา โลมรัตน์ เจ้าหน้าที่พัสดุและนายวรวิทย์ เหลาทอง หัวหน้าฝ่ายช่างสุขาภิบาลได้ลงพื้นที่สังเกตการณ์ความชำรุดและสูญหายของทรัพย์สิน ซึ่งพบว่ามีอาการลักลอบขุดตัดเอาแผ่นยางรองพื้นที่กันซึมของบ่อฝังกลบขยะเพิ่มขึ้นจากการเข้าตรวจสอบครั้งก่อน

ข้อเสนอแนะ

เพื่อประโยชน์ของทางราชการ จึงเห็นควรแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี และนายกเทศมนตรีนครอุบลราชธานีดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาของโครงการฯ โดยให้หน่วยงานและประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหาโครงการฯ กำหนดอำนาจหน้าที่และกำหนดกรอบเวลาดำเนินการให้แล้วเสร็จอย่างชัดเจน ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอุบลราชธานี สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 12 อุบลราชธานี สำนักงานป่าไม้จังหวัดอุบลราชธานี องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี นายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลนครอุบลราชธานี นายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองแฉะเม่น นายอำเภอเมืองอุบลราชธานี กำนันและผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ตำบลแฉะเม่น และตัวแทนประชาชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการ

2. นายกเทศมนตรีนครอุบลราชธานี

2.1 สั่งการให้คณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปี ดำเนินการตรวจสอบพัสดุของโครงการฯ เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2535 ข้อ 148 และข้อ 149 รวมทั้งกำชับเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปีให้ปฏิบัติหน้าที่โดยรอบคอบและรัดกุม เพื่อป้องกันทรัพย์สินของทางราชการสูญหาย

2.2 ในโอกาสต่อไป ขอให้ดำเนินการกำชับผู้ที่รับผิดชอบในการดำเนินโครงการฯ ที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะของเทศบาลฯ ให้มีการดำเนินโครงการโดยเปิดโอกาสให้หน่วยงานที่มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการทุกขั้นตอน เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

กรณีระบบกำจัดขยะมูลฝอยไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ทั้งระบบทำให้เกิดความเสียหายเป็นมูลค่า 75.24 ล้านบาท นายกเทศมนตรีนครอุบลราชธานีไม่ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวของโครงการฯ ชำรุดและสูญหายตั้งแต่สำนักตรวจสอบพิเศษภาค 5 ตรวจพบและแจ้งผู้บริหารเทศบาลนครอุบลราชธานีและคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุไม่ดำเนินการรายงานผลการตรวจสอบพัสดุสูญหายให้ผู้บริหารของเทศบาลฯทราบ สำนักตรวจสอบพิเศษภาค 5 ได้ออกรายงานการตรวจสอบลักษณะอื่น และแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการกับผู้ที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว ตามหนังสือที่ ตผ 0047 อบ/0550 – 0554 ลงวันที่ 28 ตุลาคม 2559